

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Sulpici[i] Severi Presbyteri Opera Omnia

Sulpicius <Severus>

Amstelodami, 1665

Concil. Sirmiense Arrianum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11490

poposcerunt, quod *innoxium condemnassent*: meritoque eum,
 7 *sententia concilii Sardicensis absolutum*, professi sunt. Interje-
 cto deinde tempore, ¹ Athanasius, cum Marcellum parum
 fanæ fidei esse penitus comperisset, à communione suspen-
 8 dit. Habuitque ille hanc verecundiam, ut tanti viri iudicio
 9 notatus, sponte concederet. Cæterum antea innocens,
 postea depravatus, ² videri poterat jam tum nocens fuisse,
 cum de eo fuerat iudicatum.

¹ LIII. ³ Nacti ergo Arriani istiusmodi occasionem, con-
 2 spirant penitus Sardicensis Synodi decreta subvertere. Et-
 enim eis ⁴ color quidam suppetere videbatur, *quod tam inju-*
ste fuisset pro Athanasio iudicatum, quam Marcellus fuerat abso-
lutus, qui nunc, etiam Athanasii iudicio, hæreticus esse probaretur.

Namque

metropolis, habuerat, Patriarchatum
 occidentis paulatim invadere cœpit. De
 quo vide Salmasium in celeberrimo o-
 pere De primatu Papæ. An ergo Epi-
 scopus Romanus Occidentis tum pa-
 triarcha; Nondum fuit Nicæni concilii
 tempore. Solus loci & ordinis prima-
 tus, quia urbs illa τὸ οἰκουμενικὸς μέγ-
 πολις, Romanis episcopis delatus, un-
 de & οἰκουμενικὸς dictus. Quod no-
 men postea etiam usurparunt Constan-
 tinopolitani Episcopi, quia Constanti-
 nopolis Nova Roma, & Πρωτεύουσα,
 sive οἰκουμενικὸς μέγας πολις, passim à
 Græcis audiebat. Ergo alii Episcopi Ro-
 manum agnoverunt, non velut Patriar-
 cham, cui subiecti essent, sed eo tan-
 tum titulo quo universæ Ecclesiæ solli-
 citudinem ferebat. *Salmasius.* Appella-
 tiones fiebant ad Episcopum Roma-
 num, non tanquam ad Iudicem, sed
 ad opitulatorem, ad consensum elicien-
 dum & impetrandum. Marcion excom-
 municatus in Ponto, Romam venit
 ut absolveretur; sed responsum accepit;
*Non possumus hoc facere sine permissu ve-
 nerandi patris tui.* Epiphani. hæres. x lxi.

¹ Athanasius, cum Marcellum parum
 fanæ fidei comperisset, à communione sus-
 pendit.] Verum utrunque, falsum illud,

Sardicæ, vivente Constantino, episco-
 pos convenisse. *Sigon.*

² Videri poterat jam tum nocens fuisse,
 cum de eo fuerat iudicatum.] Haud dubie,
 si antiquitati credimus, nocens fuit.
 Nam & Eusebius Pamphilus ejus opi-
 nionem tribus libris refutavit, docens
 Marcellum non aliter quam Sabellium
 Afium, & Paulum Samosatenum,
 Christum αὐτὸν ἴσον ἀληθινόν induxisse.
Socr. xi. 16. Qui & seq. cap. Eusebium
 ab Arianismi crimine erudite vindicat;
 & certe non videtur talis fuisse. *Horn.*

³ Nacti ergo Arriani istiusmodi occasio-
 nem, conspirant penitus Sardicensis Synodi
 decreta subvertere.] Græci scribunt, Ari-
 rianos Constantis Imperatoris morte
 excitatos & Constantii levitate confi-
 los, consilia concilii Sardicensis perver-
 tendi cepisse. Sulpicius vero alias for-
 tasse, quibus nos caremus, sequutus hi-
 storias, iudicio Athanasii Marcellum
 condemnantis adductos tradit. *Sigon.*

⁴ Color quidam suppetere videbatur.]
 Concilium Sardicense damnabant eo
 nomine, quod Athanasium absolvisset.
 Nam tam illum injuste absolutum fuisse,
 quam Marcellus fuerat, quem post
 Athanasium, tanquam hæreticum, à
 communione depulerat. *Sigon.*

¹ Mar-

Namque ¹ Marcellus *Sabellianæ hæresis* assertor extiterat: Pho- ³
tinus vero, novam hæresim, jam ante protulerat, à Sabellio
quidem in unione dissentiens, sed *initium Christi ex Maria*,
prædicabat. Igitur Arriani, astuto consilio, ³ miscent in- ⁴
noxium criminosis, damnationemque Photini & Marcelli
& Athanasii, eadem sententia comprehendunt: illud nimi-
rum apud Imperatorum animos præstruentes, *ut non putaren-*
tur de Athanasio perperam judicasse, qui de Marcello atque Photi-
no vera sensissent. Veruntamen ⁴ ea tempestate Arriani perfidi- ⁵
am suam occultabant, non ausi palam erroris sui dogmata
prædicare: ⁵ catholicos se gerebant, nihil sibi prius agen-
dum

¹ *Marcellus Sabellianæ hæresis assertor extiterat.*] Hoc idem scribit Epiphanius libro tertio contra hæreses. Quare Arriani bellum ei moverunt, ut qui Sabellianis adversentur, nam ut Sabelliani solam divinitatem in Christo defendunt, sic Arriani solam humanitatem.

² *Photinus vero novam hæresim.*] Epiphanius inquit, Sabellium docuisse eundem esse Patrem, & Filium, & Spiritum sanctum, ut sint in una substantia tres nomenclaturæ. Photinus vero hoc negavit. quippe qui Christum non ante fuisse, quam Mariam matrem, atque ex ea principium habuisse, dixerit. Arriani vero Christum creatum ante secula dixerunt. *Sigon.* Eum hodie Sociniani pestilens secta, sequuntur.

³ *Miscenti innoxium criminosis, damnationemque Photini & Marcelli, eadem sententia comprehendunt.*] Arriani anno cccxi. impulere Constantium, ut concilium Sirmium in Pannonia advocaret, quo causa Photini, quæ utrique parti improbatur, cognosceretur, ibique Photinum damnarunt, quia damnatione dignus omnibus videbatur; Marcellum vero, quia, ut inquit Sulpicius, ab Athanasio damnatus fuerat, Athanasium autem, quasi veritatem eandem sequuti, quam in Photino, & Marcello spectarant. De eodem concilio etiam Socrates, & Sozomenus, Theodoritus,

& Rufinus. *Sigon.* Plura quam Græci, Socrates, Theodorit. Sozomenus, noster habet, usus, ut videtur, Latinis commentariis, quæ Græcis inaccessa fuerunt. Nam vix crediderim eum in tanta re quicquam fingere, vel inexploratum referre ausum. Quanquam crebro tempora confundat. *Horn.*

⁴ *Ea tempestate Arriani perfidiam suam occultabant.*] Arriani in concilio tres fidei formulas protulerunt, in quibus diversis verbis, remota *substantiæ* mentione, filium Patri similem affirmarunt, nondum ausi dissimilitudinem asserere, quod postea fecerunt, illud rebus omnibus anteferentes, ut Athanasium ante removerent, qui tanquam murus contra se pro Catholicis stabat. quo remoto reliquos facile sibi sperabant cessuros. Hi cum verbis ad Arrio dissentirent, sed re consentirent, Semiariani, teste Epiphanio, dicti sunt. *Sigon.*

⁵ *Catholicos se gerebant.*] Socrates de Ursacio & Valente: *ἔτοι γδ αἱ ἐκείνης τῆς ἐπιτροπῆς ἐπέκλιον.* II. *Hist.* 29. Hinc profunda eorum simulatio & dissimulatio. Cum enim Arianorum principes essent; tamen sicubi partes Orthodoxorum potiores deprehenderent, Catholicos se gesserunt, insequentis perfidiæ securi. Et exaggerarunt id in Ariminensi synodo patres Orthodoxi, quod duo pestilentissimi nebulones, cum sequacibus suis, confessionem suam
Aria-

dum rati, quam ut Athanasium Ecclesia submoverent, ¹ qui semper eis velut murus obstiterat, quo remoto reliquos in ⁵ libidinem suam cessuros, sperabant. ² Sed pars Episcoporum, quæ Arrium sequebatur, damnationem Athanasii cupitam accepit: pars coacti metu & factione, in studia partium concesserant. Pauci, quibus chara, & veritas potior erat, injustum iudicium non receperunt: inter quos ³ Paulinus, episcopus Treverorum, oblata sibi epistola ita subscripsisse traditur, *se in Photini atque Marcelli damnationem præbere consensum*, ⁴ *de Athanasio non probare*.

¹ LIV. Tum vero Arriani, ⁵ ubi doli parum processerant, ² vi agere decernunt. Nam quodlibet audere atque agere facile erat,

Arianam, fidei Catholicæ titulo insignirent. Verba Athanasii sunt: *εὐθεῖασι τῆ καθολικῆς, ἔλαθεν ἐω- τὲς πεσόντες εἰς τὴν ἀνομιαν τὴ ἀπὸ Φρυγίας. Horn.*

¹ *Qui semper eis velut murus obstiterat.*] Incredibilis Athanasii constantia. Qui quatuor Imperatorum iras, pro veritate & ὁμοσία Jesu Christi, inconcussa mente, semper major ab exilio reversus, sustinuit. Cumque Hosii & Liberii, & totus pene orbis, ad Arianos concederent: solus hic, velut alter Elias, Deum authorem secutus, non minas, non crimina falsa, non percussiones vergebatur. Tantam vim religio vera & pietas habet. *Horn.*

² *Sed pars Episcoporum, quæ.*] In sententiis de Athanasio ferendis, in tres partes divisi episcopi sunt. Una studio Arrii Athanasium condemnavit, altera metu coacta in eorum sententiam abiit, tertia, quibus veritas potior erat, Athanasii damnationi assensum, ut injustæ, præbere detrectarunt. *Sigon.*

³ *Paulinus, Episcopus Treverorum.*] Factum hoc in concilio Mediolanensi. Tum enim cum Episcopi Orientis postularent ut Athanasius condemnaretur, *οἱ μὲ ἀλλοὶ ἢ δὲ ἢ ἀγνοία τῶ ὄντων σωείναι.* Soli autem, Dionysius Epi-

scopus Albæ, Eusebius Vercellorum, *παυλῖν ὁ τελεβέρως*, Rhodanius, Lucifer, contra vociferati sunt, testari- que: Non oportere Athanasium tam temere condemnare. Nam si illud fieret, ad fidem concilii Nicæni evertendam progressuros: *Ταῦτα πρὸς ἀλλήλους ὡρῶν τῆ βασιλείας καὶ τῆ τῶ Ἀγίων φρονήτων. Sozomen. IV, 8. Theodoret. II, 15.* apud quem Paulinus dicitur ὁ τῆ μίσηστος τῆ γαλιαν. Quia Augusta Treverorum, olim metropolis Galliæ Belgicæ. Metropoles autem nomen Metropolitanis & Archiepiscopis dederunt, ut Salmasius in nunquam factis laudato opere, de *Primatu Papæ*, fuisse ostendit. Meminit autem solius Paulini Sulpicius, quia ejus res ipsi, tanquam Gallo, notiores fuerunt. *Horn.*

⁴ *De Athanasio non probare.*] Vix dubito, quin scripserit Sulpicius, *non præbere.* Quæ repetitio foro accommodatior est, & haud paulo amplius habet efficaciam. *Giselin.*

⁵ *Ubi doli parum processerant.*] Editio Drusii: *ubi doli mali processerant.* Male. Refragantur aliæ editiones, Sigonii, Gisellini, & ipse contextus nostram lectionem poscit. *Vix enim & doli opponuntur.*

le erat, ¹ regis amicitia subnixis, quem sibi pravis adulationibus devinxerant. Quinetiam, ex consensione multorum, ³ inexpugnabiles erant. Nam omnes fere duarum Pannoniarum ⁴ Episcopi, multique ² Orientalium, ³ ac tota Asia, in perfidia eorum conjuraverant. Sed ⁴ principes mali istius ⁵ habebantur, à Singiduno *Ursatius*, ⁵ *Valens* à Mursia, ⁶ ab *Heracilia* *Theodorus*, ⁷ *Stephanus* Antiochenus, * *Acatius* à Cæsarea,

1 *Regis amicitia subnixis.*] Constantii, qui Arianorum turpe mancipium fuit. Eum autem variis in Orthodoxos, maxime Athanasium calumniis, subvertere. Sic enim Constantius in Dialogo cum Liberio, apud Theodorit. II. 16. ὅς τις μὴ ὁμοιωθεὶς ἐπὶ τῇ ἀπωλείᾳ ἔμειζότερος μὲ ἀδελφῶν, ἐδὲ τῷ μακαριώτερω Κωνσταντίνῳ ἐπαύσατο παροξύνειν εἰς ἡμετέραν ἑχθρότητα. Addit: se non tanti victoriam de Magnentio & Silvano partam facere, ὡς ἔμιαρῶς ἐκεῖνος παροξύνειν τὴν ἐκκλησιαστικῶν πρᾶξιν.

2 *Orientalium.*] Græcorum. Ita enim Oriens, postquam Macedonibus cessit, appellabatur. Et diviso imperio, Oriens Græcorum, Occidens Latinorum erat. Apulejus VI. Miles. de Junone: *Quam totus Oriens Zygiam veneratur, & omnis Occidens Lucinam appellat.*

3 *Ac tota Asia.*] Ariani imprimis operam dederunt, ut præcipuas sedes Episcopales occuparent. Hinc in Orthodoxos gravissimis calumniis, & aperta vi grassati Alexandria, Antiochia, Constantinopoli, ἢ ἐπιστημοσύνην ἰσχυρῶν potiti sunt; & inde minores omnes Episcopatus facile invaserunt. *Socrumen. III. 6. 7.*

4 *Principes mali istius habebantur.*] Socrates hos recenset: Theognin Nicææ, Marin Chalcedonis, Theodorum Heracleæ, quæ est in Thracia, Ursacium Singidonis superioris Mysiæ, Valentem Mursorum superioris Pannoniæ, Episcopos. II. *Hist. 9.* Horum nomina sumpta sunt ab Athanasio ipso in secunda *Apologia*, & in libro *de fuga sua*. Quo-

niam vero uno in loco vocat Narcissum à Neroniade Ciliciæ, in altero Neropolitanum, propterea legendum putarim *Narcissus à Neronipoli*. hic autem subscripsit concilio Ancyrano, Neocæsariensi, Nicæno, & Antiocheno, *Narcissus Neroniadis, & Neronipolis Ciliciæ Sigon.*

5 *Valens à Mursia.*] Quæ & Mursa, Pannoniæ inferioris civitas. Hiero. advers. Lucif. *Valens Mursensis episcopus Druf.*

6 *Ab Heracilia Theodorus.*] Hic est Theodorus Episcopus Heracleæ, Athanasio memoratus. Cæterum Heraclea magis usitatum. Sic Arius & Areus, Darius & Dareus: Augia & Augæ stabulum. *Druf.* Quæ varietas ex diversa pronuntiatione linguæ Græcæ originem traxit, de qua videatur Erasmus.

7 *Stephanus Antiochenus.*] Qui Placilio successit etiam Arriano. Nam Antiochia post Eustachium vigesimum tertium Episcopum, quem Arriani egerunt in exilium, continuos habuit Episcopos Arrianos undecim; quos Hiero. ait hostes Christi, non Episcopos fuisse. Vide Chronicon Eusebii. *Druf.* Nicæno Canone vetus consuetudo firmata fuit, qua singuli metropolitani, æquo jure, suam quisque curabat provinciam. Postea unus inter eos cœpit eminere ac cæteris prævalere, ille nempe qui in prima ac præcipua urbe totius dioceseos provinciæ sedem habebat. Hinc orti Patriarchæ. Sic Metropolitanus olim facti ex primo Episcopo totius provinciæ. Tempore Nicæni concilii Antiochenus unius tantum provinciæ primatum, id est, Syriacæ habuit, cui ju-

¹ Cæsarea, ² Menophanes ³ Epheso, ⁴ Georgius Laodicea, ⁵ Narcissus à Neapoli. Hi ita palatium occupaverant, ut nihil sine eorum nutu ageret Imperator: obnoxius quidem omnibus, ⁷ sed præcipue Valenti deditus. Nam eo tempore, quo ⁶ apud Morsam, ⁷ contra Magnentium, armis certatum, ⁸ Constantius

re Metropolitanæ præfuit. Hieronymus falso existimavit tum temporis itatum, totius orientis metropolis Antiochia sit. *Epist.* ad Pammach. Ipsius quidem atate totus Oriens, sive Orientalis diœcesis suberat Antiocheno, exceptis tribus Palæstinis, quæ Hierosolymitano, post dejectum Cæsariensem, parebant. Antequam ex diœcesium ratione, unus Episcopus Metropolitanos reliquos antecederet, cum omnes inter se pares essent Metropolitanæ, quarundam ramen urbium eminentiæ datum est, ut honoris primatum, *πρεσβείαν* & *πρῆξ*, haberent ante ceteros Metropolitanas. In his tres fuere, Romanus, Alexandrinus, Antiochenus, quia tres illæ urbes totius orbis amplissimæ & populosissimæ. Ergo & earum Episcopis præcipuus hic datus honor, ut in conciliis ante reliquos quamvis pares federent ac subscriberent, solo urbis merito cui præsidebant. *Salmasius.*

* *Acacius.*] Vel *Acacius*: ut *Ursacius*, *Ursacius*. Fuit *Eusebii Pamphili discipulus.* *Athanas.*

¹ *Cæsarea.*] Canonibus Nicænis decretum, ut Palæstinæ metropolis Cæsarea esset. *Hieron.* *Epist.* ad Pammachium. Postea Hierosolymitanus, qui Cæsariensi hæctenus suberat, Metropolitanus *ἀξιωματικός* invasit, qui exinde Patriarcha & Archiepiscopus dictus est. Hanc ambitionem ei exprobrat Hieronymus dicto loco. Chalcedonensis Synodus Patriarchas primum recepit & confirmavit, cum ab Ephesino concilio, viginti annis ante, rejecti fuissent. Et tum Cæsariensis de jure metropoleos deturbatus fuit. *Salmas.*

² *Menophanes.*] Aliis *Menophantes* sive *Menophantus* dicitur. *Sozomen.* v.

cap. 14. In *Athanasio*, *Menophantus* Episcopus. *Drus.*

³ *Epheso.*] Cur non dixit, ab *Epheso*, ut à *Cæsarea*, ab *Heraclea*? Ad quod exemplum dicere debuit, à *Laodicea*. *Drusius.*

⁴ *Georgius Laodicea.*] *Cappados*, *Arianorum* *πρωτοεργάτης*. *Athanasius.*

⁵ *Narcissus à Neapoli.*] A *Neropoli*. *Drusius.* *Narcissus* Episcopus *Neropoleos* vel *Neroniadis*, caput *Arrianorum*. *Athanas.* *Socrates* II. 21. *Νάρκισσος* ὁ *Νερωπιάδης* ὁ *ἐν Κιλικίᾳ ἐπίσκοπος*.

⁶ *Apud Morsam.*] *Φράσιον* δὲ τῆς *Γαλιθῶν*. *Socrat.* I. 27. Idem *Sozomenus* repetit IV. 6. Contra alii, *Zosimus*, *Zonaras*, *Idacius*, apud *Mursam* *Pannoniæ* pugnatum volunt. Quorum etiam verior sententia. Nam ibi Episcopus *Valens*, teste *Sulpicio*. Et fugato *Magnentio*, *Constantius* *Pannoniæ* res ordinavit. *Horn.* Alii *Mursam* vocant, rectius profecto, quam qui lib. v. hist. *Trip.* cap. 10. *Mirsam* nominant. Sic apud *Prudent.* contra *Symm.* *Milvium* pontem appellarunt, qui revera *Molvius* est seu *Mulvius*. ex enim litteræ mutua sibi operam, non invita præstant. *Gisel.* Cum triennio bellum *Constantium* inter & *Magnentium* durasset, totis viribus apud *Morsam* certatum ibique *Romanæ* vires conciderunt. Ex *Constantianis* xxx. millia, ex *Magnentianis* xxxvi. millia perierunt. *Zonaras.*

⁷ *Contra Magnentium.*] Qui sublato *Constante*, *Occidentis Imperium*, *Italiam*, *Galliam* & *Africam* invasit, *καὶ πᾶσι τὰ ἑσπέρια κατέστρεψε*. *Socrates* II. 20. *Oros.* VII. 20. *Sozomen.* IV. I. 3. *Theodoret.* II. 15.

⁸ *Constantinus.*] *Constantini* nomen,

stantius ¹ descendere in conspectum pugnae non ausus, ² in basilica Martyrum, extra oppidum sita, Valente tum ejus loci Episcopo in solatium assumpto, diversatus est. ³ Cæ- 3
terum Valens callide per suos disposuerat, ut quis prælii fuisset eventus, primus cognosceret: vel gratiam regis captans, si prior bonum nuncium detulisset: vel vitæ consu-
lens, ante capturus fugiendi spacium, si quid contra accidisset. Itaque paucis, qui circa regem erant, metu trepi- 9
dis, Imperatore anxio, primus nunciat ⁴ hostes fugere. Cum 10
ille indicem ipsum intromitti posceret, Valens, ut reverentiam sui adderet, ⁵ Angelum sibi fuisse nuncium, respondit.

Facilis

men, quod hoc loco & initio Vitæ B. Mart. Constantii locum occupat, eiecimus, ac verum substituímus, ipsa veritate historiæ idem postulante; diximus enim modo, quo anno uterque Constantinus è vivis excefferint. *Giselin.*

1 *Descendere non ausus.*] Ut studium Constantini erga res divinas, pium quidem, sed parum prudens agnoscas, sic de hoc ipso bello Theodor. hist. eccl. lib. 3, cap. 3. In expeditione belli Mag-
nentiani coactis copiis universis, suavit, ut divina secum mysteria communicare vellent. semper enim incertum esse finem vitæ, &c. deinde, Quod si quis, *inquit*, noluerit hoc tempore amiculum illud (baptizatis usitatum) sibi circum-
dare, is jam nunc dimissus domum revertatur. Nam nisi mecum initiatis in bello sociis, uti non volo. *Gislinus.*
Philostorgius memorat Constantium viso in aere crucis signo, mirifice confirmatum. Idem Nicephorus, Socrates, Sozomenus & alii habent.

2 *In basilica Martyrum.*] Eo enim ævo, sedatis gentiliū persecutionibus, Martyrum ossa in templis recondita, quibus ab ipsis nomen plerumque impositum. Sed id absque cultu & adoratione factum. Cyrillus contra Julianum VI. *Sanctos Martyres neque Deos esse dicimus, neque adorare consuevimus.* August. 17. Civ. Dei 10. *Nos martyribus nostris non templa, sicut diis, sed memorias*

sicut hominibus mortuis, quorum apud Deum vivunt spiritus, fabricamus. Neque ibi erigimus altaria in quibus sacrificemus martyribus. Hieronymus contra Vigilantium in epist. ad Riparium: *Nos, non dico martyrum reliquias, sed ne Solem quidem & Lunam, non Angelos, colimus & adoramus, ne serviamus creaturæ potius quam creatori.*

3 *Cæterum Valens.*] Doli quo usus est Valens in præripiendo victoriæ nuncio, solus Sulpicius est author. *Sigon.*

4 *Hostes fugere.*] Magnentius cum reliquiis cladis in Italiam fugit, ubi ad Ticinum Constantii copias iterum fugat. Deinde in Galliam elapsus, ad *Μελποσέλαδου* funditur, & Lugdunum trepidus se recipit. Ubi matre & fratre trucidatis, *καὶ ὄνομα* inquit Philostorgius, *πολεμίας ἀσφαλείων ὑβρεως καὶ χθῆς*, tandem seipsum confodit. *Socrates* II. 27. *Sozom.* IV. 6. *Marcellin.* XIV. *Eutrop.* X. *Aurel. Victor,* & alii.

5 *Angelum.*] De Angelo custode singulorum, multa ab antiquis Platonice, Christiani hauserunt. unde *genius* Socratis & M. Bruti. Imitatus Valens fuit fraudes Numæ Pompilii qui Deam Egeriam, Lycurgi qui Apollinem, Muhammedem qui Spiritum Sanctum specie columbæ auribus advolantem (si tamen verum est quod vulgo tradunt) dogmatum suorum auctores faciebant.

11 Facilis ad credendum Imperator, palam postea dicere est
 12 solitus, *se Valentis meritis, non virtute exercitus, vicisse.* Ab hoc initio illecti principis, extulere animos Arriani, potestate regis usuri, ubi autoritate sua parum valuissent.

1 LV. Igitur, cum sententiam eorum, quam de Athanasio dederant, nostri non reciperent, 2 edictum ab imperatore proponitur: *Ut qui in damnationem Athanasii non subscriberent, in exilium pellerentur.* Cæterum à nostris tum 3 apud Arelatum ac 4 Buteras, oppida Galliarum, Episcoporum concilia

1 Potestate regis usuri, ubi autoritate sua parum valuissent.] Plurimum differre noscitur potestas ab autoritate. Illa superioris est in inferiorem, hæc in pares & æquales. Hoc Severi locus docet. Qui auctor est alicui ut faciat dicarve aut sequatur aliquid, is consulit, monet, hortatur pro eo, quo valere creditur, consilio ac prudentia, vel etiam quod majoris sit meriti ac dignitatis. Inde auctoritas Græcis ἀξίωμα. At qui potestatem habet, pro jure suo, jubet atque imperat. *Salmas.*

2 Edictum ab Imperatore proponitur.] Non invenio expressam hujus edicti mentionem: nisi quod referunt, concilium Mediolanensē in eum finem coactum, ut decreta Tyri ab Arrianis contra Athanasium facta confirmarentur. Et quicumque damnationi Athanasii subscribere noluerunt, in exilium pulsi sunt. Vide *Socratem* II. 29. *Sozomen.* IV. 38. Sic igitur Κωνσταντῖνῳ ἐν τῷ ἐν ποσὶ κηκῶν ἡσυχασίαις, ἐπὶ τῷ ἐκκλησιαστικῷ αὐθις πόλεμον τῷ οἰκείῳ ἔτρεπε γνώμῳ, ut Socrates loco dicto loquitur. Sozomenus clare totam technam aperit. Verba ejus sunt: ἅμα γὰρ ἀπολώλη Μαξέντιῳ, ἡ μόνῳ Κωνσταντῖνῳ τῷ Γ' ὠμείων οἰκημῆς ἡγεῖν, πᾶσαν ἐποίησεν ἄσθενῶς ἀνά τῷ δύνῃ ἐπισκόπους τῶν ὁμοσίων πᾶσι τῶν ἡν δόξασι, σιωπῆσαι. ἐποίησεν ἡ τῶν ἑ Φανερῶς

ἔτα τὰ παρῶν βιαζόμενον, πῆσαι ἡ ἐπιψηφισαμένων, τοῖς κατὰ Ἀθανασίε κεραιμοῖς ὑπὸ τῷ ἀνά τῷ ἐπισκόπων. ἐλογίζετο γὰρ ὡς εἰ κηκῆ ψήφῳ ἐν ποσὶν ἔτα χηκῶν, ῥαδίως ἀν κη τὰ παρῶν τῷ ἡρησκείαν καπορθεύειν αὐτῶν. IV. Hist. 7. Summa est, Constantium aliud nil quaesivisse quam ut oppresso Athanasio, Arianismum plene stabiliret, boni publici causa. Qui persecutorum pretextus est.

3 Apud Arelatum.] Edicto Constantii publicato episcopi Gallici, & maxime Catholici, Arelate, & Biterris cum Arrianis convenerunt, quorum Arelate est in provincia Viennensi, Biterræ in Narbonensi. Horum conciliorum meminit S. Hilarius, & S. Hieronymus. Hæc acta sunt anno ccccliii. *Sigon.* Quod Arelate sedes erat præfecti Prætorii Galliarum, & concilium in ea diceceseos universæ haberi consueverat, hinc etiam factum, ut in Ecclesiasticis Viennensi civitati præferretur. Nec tam recens est ac videri volunt Arelatenis Archiepiscopi prærogativa, nec à Constantini Tyranni temporibus, ac sedē imperii ejus in illa urbe, repetenda est. Nam & in primo concilio Arelatenis, quod habitum est decem circiter annis prius Nicæno, Arelatenis ante Viennensem subscripsit. *Salmasius.* Quem de Arelatenis Episcopatu fuisse dissententem, vide in opere de Primatu Papæ. 4 Buteras.] Sic editio Giselini & Dra-